יז: יש בקרבנות פרק שני תמורה

לא מיבעיא בוולדות דלא מודינא לך אלא אפילו עד סוף העולם לא מודינא לך. ופ"ת ליתני עד סוף העולם ולא ליתני ולדן וולד ולדן ד"ל דלא זו אף זו קתני שכן דרך משנה לשנות הכי ומימה דברים הכתוב (במותות פג:) כעני פיני פירות דווקא אי עד סוף העולם דווקא אי מדאיירי דווקא כלא הוה כעני הכי ד"ל דהתם בגיטא דמתני' ליכא דאין לכתוב כשטר דבר שאינו לריך אבל בגיטא דמתני' ליכא למידק כולי האי וברים מס' יבמות (דף ב.) לא דייק כיון דתנא לדותיהן ולדות ולדותיהן עד סוף כל העולם למה לי כדדייק הכא דפשיטא ליה לכולהו לריכי למיתני דלא (והיה ליה לומר) דפעדי לדות ולדות ולדות לדות אי לאו דתנא להו לכולהו: **נקבה** לריבות ההפרה. ואף על גב דכתיב (ויקרא כז) והיה הוא ותמורתו יהיה קדש אלעזר קרא לגרמי לקרבה (דן) ופ"ת מאי שנא דהכא אלעזר קרא לגרמי לקרבה דקרב וגבי כבור ומעשר כתיב הם דממעטינן מיעה (לפ) כהכא ולא ולדות ולא תמורתו וי"ל אמרי שכתוב מיעוט גבי כבור ומעשר אלעזר הכא קרא לגרמי:

דאיבא שם עולה על אמו. פרש"י לומר דנקבה שיכא בעולה השוף דאין תמות חכרות בעופות אבל גבי וולדות שלמים דבעלי מומין דאין שם קדשים על אמן קרבו שלמים דהכא פשיטא ליה לכולהו לומר דאין שלמים עוף ליכא עכ"ל כך פדא אמר לגיעה ואליבא דדבכי הכל דאפי רבי לו) אליעזר דאמר גבי מפרש נקבה לעולה וילדה הוא עצמו יקרב עולה היינו עצמה משום דאיכא שם עולה על אמו פירוש בעולת השוף ונקבה לפרש"י אל"כ דמהני שם עולת העוף דשייכא נמי לאולד (ב) אם הפרש נקבה בעלת מום לעולה וילדה היה לנו לומר דהולד עצמו קרב עולה דהא איכא שם עולת השוף על אמו ומשמע דממעטו כל ולד בעלי מומין ושוד דלקמן משמע דלא מהני כל (ג) עולת דעוף דשם נולד (ד) ומלאה לה"כ מ"ר לפרש דאיכא שם עולה על אמו אלא לומר דקדושה קדושת הגוף אם הפרש נקבה (ה) אולדה (לח) ואין לה פדיון ומש"ה דין הוא שיקרב הולד עצמו אבל בעלי מומין דליכא קדושת הגוף אם לא יקרבו הולדות אלא יהיו כלל אין דין הוא שיקרב הולדות אלא יהיו לא) הרמ"ל מורי: **אי** דעולה זכר הוא. ולאו כר אולודי הוא ואי תמוכה דיליה ודאי קרבה ואי דאשם הלכתא גמירי לה דלרעייה אזלא הוא הדין דהוה מלי למימר זכר הוא ולאו כר אולודי הוא כמו גבי עולה אלא ניחא ליה למיפרך מעלמא אחרינא ופ"ת לפר"ת דאתר הלכה דמשם מפיני כל שנתעלת מתה באשם [קרבן] עולה אמאי לא מוקי לה באשם וי"ל דבהא לא אלי לאוקומי דפשיטא ליה דאינו דמעטינו ליה דאינו קרבן בקדשים דאמר מיעוט ולהכי לא אלעזר דפשיטא הוא דאינו קרבן באשם (ו):

מבורות הש"ס

ג) הכי גרסינן **מיתיבי ר' אליעזר כו'** הך גרסי' בגיטא והכי הך **כל הקדשים שנעשו טרפה: אמר לך שמואל.** קשבר ר' אליעזר כל היכא דלא מזיא (כפ) כו' ואנא דאמרי כרבנן: **דאמר.** הא מני דקתני הא הוו מעיקרא פודין ר"מ היא (ז) **הדרן עלך יש בקרבנות**

אלו. וכיון דאנא ולדן וולד וולדן. ל"ל למיתני עד סוף העולם: **שמעיה לר"ל דאמר.** (ח) במתני' ולד שלמים לא יקרב אלא יומו: **וכר.** גבי שלמים (ט) שנאמר ואם זבח שלמים קרבנו וגו' והוה ליה למיכתב אם מן הבקר הוא מקריב תמים יקריבנו אם זכר אם נקבה למה לי אי לאו לדרשה: **קריבה.** כדמרבי בסמוך מנקבה: **כל הקדשים.** קדשי יחיד: **ולד אינו נוהג בכל הקדשים.** דהא עולה ואם זכרים הוו: **ולד תמימים.** שהאם תמימה: **אם.** לרבות: **ואיפוך אנא.** אם זכר לרבות תמורת בעלי מומין אם נקבה לרבות ולד בעלי מומין: **ממקום שנתרבתה.** מנקבה איתרבאי תמורת תמימין הלכך מאם דסמיך ליה איתרבאי תמורת בעלי מומין ולא מאם דסמוך לזכר: **כוליה קרא.** זכר לרבות תמורה ואם דיליה לתמורת בעלי מומין נקבה לרבות ולד ואם דיליה לולד בעלי מומין: **לשון זכר משמע.** הלכך מזכר נפקא: **למאי הלכתא.** קדשי הגך וולדות של בעלי מומין דהא אמן לא מזיא ליקרב: **ואליבא דרבי אלעזר.** דאמר במתני' (ט) הפרש נקבה לעולה וילדה לא יקרב עולה אלא מע"ג דאימיה לא מזיא הכא מני קרבי ואע"ג דאימיה לא מזיא הכא דאמרינן נמי אמן לא מזיא: **דמהו דתימא.** הטם הוא דאמר רבי אלעזר בגי עולה דאיכא שם עולה על (י) אמן אבל כלומר דאע"ג דהיא קדושה מינה שהרי מצינו בעולה דאיכא שם עולה אלא דאמרינן נמי בגי עולת נקבה ולדה יקרב: **יכול יכניסנו לבית הבחירה ויעמוד מהן כו'.** דהא יקייס ליה תשא ובאת: **ועשית עולותיך ודם זבחיך יספך וגו'.** (דברים יב) והאי קרא ממיך לרק קדשין: **יכול אף כל הקדשים.** יהא נמי ולדו ותמורתו קרב: **פ"ל רק.** ולקמיה מפרש הי ולד קא ממעט. כל אכין וקרקן מיעוטין: (ג) **מגא פיסי.** דמיסק מלדעתיה דיתומו דאלעזר (ג) עולותיך וגו' הא ולאי כיון דגמרינן ה' מעלות מתות תרי מייעיהו ולד מעלת ותמורת מעלת מעלת מכלל דולד שלמים ותמורת שלמים לא מייתי (ג) דהא לא גמירי אלא מחטאת: (ד) **והא כבא מליא.** מיתמה הוא דקא מותיב: קאי

אמר לך שמואל (א) דלמא הך תנא נמי סבר כל היכא דלא חזיא לגופה לא נחתא לה קדושת הגוף:

הדרן עלך יש בקרבנות

אלו (א)קדשים שוולדותיהן ותמורותיהן ביוצא בהן ולד שלמים ותמורתן ולדן וולד ולדן עד סוף כל העולם הרי (ב) הן שלמים וטעונין סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק: **גמ'** (ג) כיון דתנא ולדן וולד ולדן עד סוף כל העולם למה לי תנא דידן שמעיה לר"א דאמר (ד)ולד שלמים לא יקרב שלמים וא"ל תנא דידן לא מיבעיא בוולדן דלא מודינא (ה) אלא אפי' עד סוף העולם לא מודינא לך: מנא ה"מ (ו)דת"ר (ז)זכר (ח) לרבות את הולד (ט) והלא דין הוא ומה תמורה שאין גידולי הקדש קריבה ולד שגידולי הקדש אינו דין שיקרב מה לתמורה שכן נוהגת בכל הקדשים תאמר בולד שאינו נוהג בכל הקדשים (י) אינו קרב (א) הואיל ואינו נוהג בכל הקדשים (ב) ת"ל זכר לרבות את הולד נקבה (ג) לרבות התמורה אין לי אלא [ד] (ה) תמורת תמימין וולד תמימין ולד בעלי מומין ותמורת בעלי מומין מנין ת"ל אם (ו) זכר לרבות ולד בעלי מומין אם נקבה לרבות (ז)תמורת בעלי מומין אמר ליה רב ספרא לאביי ואיפוך אנא (ח) מסתברא ממקום שנתרבתה תמורת תמימין נתרבתה תמורת בעלי מומין א"ל מי קאמינא לך ליפוך אם זכר אם נקבה אנא כוליה קרא קאמינא אימא זכר לרבות את התמורה נקבה לרבות את הולד א"ל ולד לשון זכר משמע תמורה לשון נקבה משמע למאי הלכתא אמר שמואל (ט) ליקרב ואליבא (י)דר"א דמהו דתימא כי קאמר רבי אלעזר עולה דאיכא שם עולה על אמו אבל הני ולדות לא קרבי קמ"ל בר פדא אמר (יא) לרעיה ואליבא דדברי הכל (יב) [ג] (יג)(דאתמר) רבא אמר ליקרב ואליבא דר"א רב פפא אמר לרעיה ואליבא דדברי הכל והאי תנא מייתי לה מהכא(יד) [ד] רק קדשיך (טו) אלו תמורות אשר יהיו לך אלו (יז) הוולדות תשא ובאת יכול יכניסנו לבית הבחירה וימנע מהם מים ומזון כדי שימותו ת"ל (ז)ועשית עולותיך הבשר והדם כדרך שאתה נוהג בעולה אתה נוהג בתמורה כדרך שאתה נוהג בשלמים אתה נוהג בוולדי שלמים ובתמורה יכול (יח) כל קדשים כן ת"ל רק דברי רבי ישמעאל ר"ע אומר אינו צריך (יט) הרי הוא אומר אשם הוא (יכ)(אשם אשם לה') הוא קרב ואין תמורתו קריבה אמר מר תשא ובאת יכול יכניסנו לבית הבחירה (כא) מנא תיתי הא כיון דגמרי חמש חטאות הנך מקרב קרבי מהו דתימא חמש חטאות מתות (כב) בכ"מ והנך ימותו בבית הבחירה קמ"ל אמר מר יכול אף (כג) כל הקדשים כן ת"ל רק קדשיך ולד דמאן (כד) דעולה זכר הוא ולאו בר אולודי הוא ואי דחטאת (כה)גמירי לה דלמיתה לא אי

ולוסר הכא מכת קרא שיקרב שדי לגי שנעמידנו לרעייה אבל פ"פ קרא אינשמיר שפיר אפי' לרבנן לרעיה. תוס'. גליון ואתיא כב"ש לר' אליעזר שיקרב ולרבנן לרעייה אי שפא שמואל מוקי דוקא כדבי אליעזר: יד) לרעייה (ד"ה) (ואליבא דדברי הכל). ומסיקס הר"י כתמורת בעלי מומין כמו בן אם קרבנות אם לאו דדילמא ולד בעלי מומין לא יקרבו דיצאו מגוף דחוי אבל תמורה קריבה. ותוס' ולד בעלי מומין מנין לרעייה הא כתיב טוב ברע ולכל הפחות נאמר לרעייה. תוס': טו) הכל איתמר נמי רבא אות ד' נמתק: טז) קדשיך. בכורות (דף יד ע"ב): יז) הוולדות אפי' עד סוף העולם תיפה לרבא דאמר בולד לא יקרבו אע"פ עד סוף (העולם) למה לי ר"ל דדוקא בולד ולד דהוי אקראי בעלמא אבל שלישי לגדול עדרים לא קמ"ל. הר"י בגליון ונדרוך זה הגדר קדשיך אלו התמורות צ"ע אי חמורות בעל מום קריבה דשמא דוקא ולד דרגא מגוף דחוי ולא ששייה מהדיא (ותנן בבכורות דף יד.) דבין לפני פדיונן ובין לאחר פדיונן עושה תמורה ואמר רב נחמן דקריבה ותמורה דקבי פדיונן נמי בכח קדושה דחוייה קא אתיא ולא קרבה אי שמא לאחר פדיונן דוקא הוי בכח קדושה דחוייה אבל קודם לא הוי אמרינן דהוי מום אלמא אע"ג דולדי בעל מום לפני פדיונן קרב לאחר פדיונן קריא ליה בכח קדושה דחוייה הלכך ניחא הכא (הכין). גליון. יח) יכול אף ולדות כל. יט) ר"ג הוי הוא אומר אשם הוא ול"נ אשם אשם לה' דבסמוך מוקי לה כדרב הונא דבפ"ב דזבחים אמרי' דהבוא הוא דמיתי רב הונא לאחר הקטרת איפורים כתיב ואשם אשם אינו כלל לאחר הקטרת איפורים אלא ודאי קרא אתריבא הוא בפרשת צו והקטיר הכל המובחה אשם הוא ומהדוא קרא מייתי הכא תוס': כ) דהחיה וכו' מנא: כא) פתות ס"א דמתיתין להם בדרים הני גרסא אין בדרים אלא אעצערך ועשית עולותיך: כב) אף ולדות כל: כג) עי' בהשמטות בסוף המסכת: כד) דלמיתה אזלא תיבת קריבי נמחק: כה) חזיא ס"א לגופא לא נחתא אף הטריפה וה"ה דסבר דאלא קדושה קדושת הגוף ואנא סבר כרבנן דסברי דקרשי בחבוריה וה"ה קדושת הגוף וסבר דעדיפא מבעל מום שקדם מיפו להקדישו דאם כח נפדה להאכילן לכלבים: כו) היא דאמר מידי דלא חזיא לגופיה לא נחתא לה קדושת הגוף: כז) שלמים כתיב תיבת שנאמר נמחק: כח) על אמו כליפר אות ן' נמחק: כט) שלמים של בעלי מומי: ראין שם שלמים: ל) מידי דשלג עליה דר' אלעזר דאמר הוא עצמו הולד מקריב עולה בהא מידי דקדשי: לא) מיעטינן הס"ד ומה"ד אינו צריך הא' רק: הס"ד ומה"ד מנא: לב) דאצעדר ועשית עולותיך: לג) מייתי ומקרב קרבי דהא לא גמירי בחטאת ס"א מהו דתימא הא דגמרי חמש חטאות מתות בכל מקום דאמרי דמתות הנך ימותו בבית הבחירה כדי לקיים בהו חשא ובאת אל המקום ק"ל ועשית עולותך וגו' הא דפריך אולדות לאו דוקא דה"נ פריך אחפוהה: עולה ואשם אין באים אלא זכרים וחמורות עולה דהאי קריבה ולהכי פריך ולדי דמאי אי דעולה כו' ולא פריך מחמורה דאיהי קריבה: חטאת היא באה נקבה: אי תמורת אשם הלכתא גמירי לה דלרעייה אזלא אבל אם הולד לא פריך דלאו בר אולדי הוא: תמורת חטאת מתה יבאשם רעוה וקא פריך הא בהא תליא בלומר אכתי לא אצעדיך קרא דלא קרבה כיון דלמיתה אזלא: דאי עבר ומקריבי בחמורות אשם חטאת קאי עלה בעשה דמשמע רק קדשיך כו' כן מצאתי מגוה בר"ש"י כתי': לד) דלקמה. גליון דהו"ר דליף מבכור ומעשר דלא קדבה תמורתה ולעיל ע' קדבה תמורתה כו' מצי למימר אדרבה גילף מבכור ומעשר דתמורתה לא קרבה: לה) מיעיה הם תיבת הבא נמחק: לו) ר' אלעזר אמ' י' נמחק: לז) לולד אלא לאולמי כח הנקבה עצמה למיהל עלה קדושת הגוף: לח) ולדה ואין לה פדיון לא היה מום לפדות דנקבות לא היה מום לפדות עליה כדאמרינן לקמן ומס"ה אמ' ר' יוסי: לט) יעבו מורי הרמ"ר הס"ד:

מסורת הש"ס

א) [לקמן יח:]. ב) [בכורות טו:]. ג) [לקמן יח:]. ד) [ע"ל מיתמר נמי]. ה) [נזיר כה.]. ו) [ר"ש בכורות יד:]. ז) רש"ר מ"ג. ז) [לקמן יח:]. ט) [לעיל יד:]. י) [לקמן שלמים ל"ק]. כ) [שריך ולדף יח:]. ל) [ע"ל היה שחטאן]. מ) הם ל"ק. נ) ל"ל לפס ק. ס) [שלמה הטוף לפס ל"ק]. ע) [שלמה לאין ל"ק]. פ) [ר' תוספות נדרי כה. ד"ה ומתלי מילקי בפסיקות וכן לקיר על נכון].

הגהות הב"ח

(א) [רש"י ד"ה שמעיה לר"ל דאמר שמעיה ל"ל דמסי עדיות וכמתוך דף יח:]

הגהות הגר"א

[א] נב' אינו קרב כו'. הגיהה מהיפוך וכל"ל המחל ואינו נוהג בכל הקדשים אינו קרב מ"מ: [ב] שם אלא כו'. ל"ל מהיפוך וכל"ל אלא דלא אתמיעו תמורת תמימין ולד כו': [ג] שם דאיתמר. ל"ל איתמר:

מוסף רש"י

ולד שלמים לא יקרב שלמים. אלא מומו לכפר ומת (לקמן יח.). זכר לרבות את הולד. גבי שלמים כתיב אם זכר אם נקבה תמים, ונקבה יתמעט הוא, דיכתוב קרא מיעוט ומחלה קנא בה זכר כתקנא כשלה ממילא לנקבה נמי חוא, זכר ונקבה מו לחה לי, זכר לרבות ולד שלמים (בכורות מו.). וולד בעלי מומין. ולד בהמה תמימה (שם). ולד בעלי מומין. שקרם הקדשן אם מומן (שם). רק קדשיך אלו תמורות. לאמלה לאמשמעין שיקריבו לאמנה, אלא לעיקר הקרב אמת לחה לי לאמנה שיעלה לגרילנים, הא שמעינן קראי מיהא דאמר לן מן תעלה עליהנך יבו' אשר יהיו לך. מי הן מומן הקדש בגון עבשיו יעתידים להמתמיד לחרים מחתיסים, אריבה הכתוב אשר יהיו לך (דברים יב.). אלו הוולדות. אל קדשים (בכורות שם). ויכנסנו מהם מים ומזון. שנכנסם לבית בעבור שיתומו (נזיר שם). בוולדי שלמים. ולדותיהן בגני עולה לא תשיב לאין עולה בלה אלא אלא זכר, אבל שלמים אם זכר אם נקבה כתיב, יבן נמי כתיב ליכא ולד ולאינו בא אלא זכר: הכתוב מדבר אלא בתמורת עולה וולדות שלמים אלא בולד מעלת ותמורת אמם, ודם זבחיך יספך דכתיב בקרא הייינו שלמים (שם). אינו צריך. למעטן אשם (שם).

רבינו גרשום

אלו קדשים (שלמים) שוולדותיהן (ותמורותיהן) כיוצא בהן (קרבן) קריבין וולד שלמים (ותמורתן) וולד וולדן של שלמים עד סוף כל העולם דינן כשלמים (ואמרת את) (שמעינן לר"א דאמר) וולד שלמים לא יקרב שלמים אלא ירצה: לא מיבעיא וולדן דקרב שלמים כו': אם זכר. היינו דא דכתיב אם זבח שלמים קרבנו אם מן הבקר הוא מקריב אם זכר (אם נקבה). דלא אצעדיך. (נקבה) אם זכר אם נקבה כיון דאמר מר אם מן

הבקר סתם (הרוי משמע כיון זכר כיון נקבה (וקרא) (אלא) להכי אצעדיך זכר לרבות את הוולד ונקבה לרבות התמורה. ולכתוב נקבה ולא אצעדיך למכתב זכר לצורך וולד ופשי' ליף וולד מתמורה מקיר: והלא דין הוא כו'. וליליף תמורה מוולד ולא מיבעי קרא והלא דין הוא כו': מה לוולד שכן גידולי הקדש תאמר כו'. להכי אצעדיך למיכתב תרוייהו זכר ונקבה: וולד בעלי מומין ותמורת בעלי מומין מנין דקריבי. כעל מום שקדם הקריבו את מומו שעושה תמורה כדאמרינן טוב מעיקרא עשיון תמורה: כשהוא אכר אם מאם אם קא מיבעי ליקרב ואליבא רבבי אלעזר (ואפי' אליבא דרבי אלעזר) דאמר במתני' המפרש נקבה לעולה וילדה זכר ירצה הוולד עד שיתאבב ואף האם שאין דין להביא עולה נקבה ר' אלעזר אומר (הוא) (הולד) עצמו יקרב עולה דמהו דתימא כי אמר ר' אלעזר הוולד יקרב עולה דהיכא דאיכא שם עולה על אמו שהרי מצינו בעולה בנקבה (בעופות) בעולת הצוף (דאמרינן דאין תמות וזכרות בעופות דיכול להביא עולה עוף נקבה אבל הני וולדות (ותמורות) בעלי מומין דאין שם שלמים על בעלי מומין דאינם דקסבר ר' אלעזר דלא קרבין קס"ל (דאמר) ר' אלעזר נמי סבר דקריבו כמו וולד עולה. ורבנן פליגי עליה דיימו: (בר פדא אמר. אימא דלא ליקרב קמרבי אלא לרעייה (ואיתא אליבא דדברי הכל בין לרבנן בין לר' אלעזר דעד כאן לא קאמר ר' אלעזר בוולד עולה דיקרב משום דאיכא שם עולה על אמו אבל הני לא. איפא דמאם וזכר תמורות בעלי מומין דמאם נקבה מרבי וולד בעלי מומין דמאם נקבה מרבי דמיתרבי וולד תמימין הן זכר הן נמן מן אם ריבויא מיתרבי (תמורה) (וולד) בעלי מומין ומן היכא דאיתרבי תמורת תמימה מנקבה מן אם ריבויא מיתרבי תמורת בעלי מומין: א"ל רב ספא מי קאמינא לך ליפוך אם אם אנא כוליה קרא קאמינא אם זכר לרבות את הוולדות דאם ריבויא לרבות בעלי מומין ונקבה לרבות את הוולד ואם ריבויא לרבות וולד בעלי מומין. א"ל לא מצית אמרת הכי דוולד לשון זכר משמע להכי מיתרבי מיהרבי ותמורה לשון נקבה משמע להכי מיתרבי מאם נקבה) הדרן הנא מייתי לה לוולדות (מי מקרי קדש ומהכא) ולהמורות (מן הדין קרא): רק קדשיך אלו התמורות דתמורה נמי איקרי קדש]: אשר יהיו לך משמע אלו הוולדות. שעתידות לילד מן הקדשים דהקרבנו קרא תשא ובאת אל המקום ולא יותר שומעני מאחר שנעשאם שם אינו צריך לעשות יותר אלא יכניסם לבית הבחירה וימנע מהם מים ומזון כדי שימותו ויפטר: ת"ל דשמין ליה. יעשית עולותיך הבשר והדם כדרך שאתה נוהג בעולה. לזדוק דמה ולהקטירה כליל כך אתה נוהג בתמורותה וכדרך שאתה נוהג בשלמים כך אתה נוהג בוולדן ובתמורותן סמיכה ונסכין ותנופת חזה ושוק דכתיב ודם זבחיך יספך והבשר האכל יכול אף וולד כל הקדשים יהו להן דין (זה) (אינן): ת"ל רק. (לפנינו דין זה וכל שאר וולדות (ותמורות) (מדינו וולדי שאר) קדשים: (ר' יעקב אומר אינו צריך. ללמוד מן רק למעט וולדות (ותמורת) של שאר קדשים מהכא מצית ילוף): אשם הוא. הוא עצמו קרב ולא תמורתו (כן נמי תמורת שאר קדשים. הא מהיכא תיתי דיהא רשאי למנע מהן מזון כדי שימותו והא כיון דגמרי כו' דיהדן ולד מצי אמר בשאר קדשים דקרב:

ס) נגלה ל"ל קמ"ל לפסי כתמורת נס"מ נמי סבר ר"ש דקרבו ומי'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com